

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Diurnale cisterciense - Cod. Güntersthal 7

[Günterstal], [Anfang 14. Jahrh.]

In praeclara festivitate corporis Domini nostri Jesu Christi

[urn:nbn:de:bsz:31-162460](#)

In predicta festi corporis domini
introductione ad vespas. sic p. a.

Gaudet felix mater etea noue
laudis agens sollempnia tota
mentis plande leticia redemp
toris laudans magnalia nra
que cuncta plus considera mua
ura que fecit incena opa. **A**
Ego sum panis uiuus qui de
celo descendit si quis mandu
cauerit ex hoc pane uiuet ne
tum. **A** Inglor escas mui
uisti pslm tuum xpanem decelo
prestitisti illi all. **A** Pinguis
e panis xpi xprebebit delicias

regib; alsa. **Capitulum.**

Domus ihc in qua nocte tradi-
batur accepit panem et geras
agens fregit et dixit accepit
et manducate hoc est corpus meum
quod pro nobis traditur. **Sicut**
O saluatoris magna elemen-
tia nec nimis mira ei potia
depanus et iuriu mera essentia
carnis sue sanguina substantia.
Talis eduliu degustata sua
unitas probat erga nos eius quan-
ta sic benignitas pams. **VIII.**
Pange lingua gloriosi corpus
mysterium sanguinis;

preciosi quem in mundo p̄cū
 fructus uentris generosi rex ef-
 fidit genitum. **N**obis natus
 nobis datus ex intata uirgine
 in mundo conuersat sparsa
 uerbi semine sui moras incola-
 tus in se clausit ordine. **I**n
 supreme nocte cene recumbens
 cum fratribz obseruata lege
 plene cibis in legalibz cibum
 turbe duodene se dat suis ma-
 mbz. **D**iu. **V**erbum caro pa-
 nec uerum uerbo carne efficit
 fitz sanguis xp̄i merū et si sen-
 sus deficit ad firmandū cor sine

rum sola fides sufficit. **G**antū
ergo sacramentū ueneremur
et nūi et antiquum docimū
nono cedat ritui preter fides
supplementū sensuum defectū.
Genitor genitorq; laus et in-
bilatio salus honor virtus
quoq; sit et benedictus pcedenti
abutioq; compar sit laudatio
aut. **M**iserator et misericordis dñs. **A**scā de. ti. se
Padō. **A** Ogutta sanguinis
omnī psequenda laude que-
da dem hominis miseri ple-
na uirtute repellis dum ex

Exalatio xp̄i corpe manas tūc
tōsq; languidos sanas. **Colca.**

Deuſus qui nob̄ ſubſacramēto
mirabili paſſionis tue
memoriām reliquisti tribue
q̄s. ita nos corporis & ſanguinis
tui ſacra myſteria uenerari ut
redemptionis tue fructum in
nob̄ uigiter ſentiam? **D' ui. v.**

Tribum ſupnum. **Ad pl.**
Tydienſ nec p̄nī luquīs
dexteram ad opus ſuī exiens
uenit aduice uelvam. **I**n mox
tem adiſcipulo dñis tradend'
emulis prius muite fertulo

se et adidit discipulis. Quibus
sub una specie carne dedit et san-
guinem ut duplicas substan-
tia etiam cibaret hominem. Se-
uascens dedit locum conuersos
medulam se moriens impatum
se regnans dat impatum. Osa-
lutaris hostia que celi pan-
dis hostium bella premunt
hostilia da robur fer auxilium.
Vnitriusq; duo sic semper
na gla qui uitam sine timo-
nobis donet impatia. ame.
Inuitac. Assunt duce men-
se deliae plaudant ecclesie

cantu leticie. ps. Ven. Iu. A.
 Panis nouus et celitus missus
 infine scilicet p[ro]p[ter] eius filius est ab
 suavitatis. p. Cum invoca.
 Hic a sacerdotib[us] dum missa ce-
 lebratur uicorum manib[us] tū
 substantitur. p. Conserua.
 Hoc sacramentū dñs instituit
 moena cui sedit comunita
 duo deuia. p. Graudiat. a. S[an]b
 legis di regla mens iusta sit et
 sedula saginata dulcedine
 decarne xp[ist]i et sanguine. ps
 Dñs reg. A. Agonizans post
 cenam dñs morti f[ec]it iā plori

nus cruxē fud̄ cū p̄etibz.
¶ Būdicām. ¶ Quor tūc r̄p̄
pp̄uum trādebat iudas dñm p̄o
st corp̄is edulium crudelē red̄
dens osculū. ¶ Quemadmod.

X. Xbum caro. Sermo do
urbani p̄. q̄r̄. lectio. p̄ma.

Ubanus epx seruus seruor
di uenerabilibz fūbz pa
triarctis archiep̄is ⁊ eoz sūc
fraganeis salutē ⁊ aplicam
būdictionem. Transiurus de h̄c
mundo ad patrem saluatori nr̄
dñs ih̄c r̄p̄ cum tempus sue pas
sionis instaret. in memoriam

mortis sue instituit. sumū et mag-
nificum sui corporis et sanguinis
sacramētum. corpus incibum et
sanguinem inptum tribuendo.

Recundus vocans ad suas epu-
las hora cene decessans a capu-
las suam Iesu dat carnem fertu-
lum cruxre pcculum. **N.** Digna
sane et inunda vita regriatur ubi
esca tam sc̄a mandi precipit. **S**uā

Domino quoenamcumq; **Ic. iij.**
panem hūc manducam
et calicem bibimus morte dñi
annunciam? Institutione qdē
huius salutiferū sacramenti

dixit ipse ap[osto]l[u]s. Hoc facite in mea
memoracione ut p[ro]p[ter] ap[osto]l[u]um et in
signie memoriale sui amoris
eximii quo nos dilexit eis; no
bis hoc precessum et uenerabile
sacramentum. **D**ata mundo
et mundi gl[ori]a mira xp[ist]i sunt bu
ticia mortis. Mortem fugat et
uicia sumpta eucharistia. **N**
vitam uita confert edulium
malis morte infert et iudicium.
O Digna et **L**ux. **E** Mortem
numquā intermittenda
memoria qua mortem nām re
colimus mortuā nōm̄ interiu

s. Hoc tam
 ne ut pao
 male su am
 nos dilecar
 sum et uenit
 s. Daram
 mra xpi san
 ilorū fugan
 euchaeta
 confre
 infatu
 r. v. C. M.
 a intermixt
 mortem mā
 la nūnq; un
 uite obitu interisse ac lignum ui
 uificum ligno crucis affixū fuit
 qz nōl attulisse. & **P**auperans **salutis**
 incēdens semita cuncta mundi de
 tellans cūmina dignus est frui
 xpī hostia. Iucipli locandus ag
 mina. **V.** Nocte agnus legalis
 manditur culpe umbra xpī luce

Opellitur. Inter. **I**cō. **vij.**
 Diuum amoris immensitas
 diuine pietatis sup habundatia
 diuine affluencia largitatis. De
 dit enim dñs nob̄ sua quia sub
 rect om̄ia sub pedibz nūs et sup
 uniuersas terre creaturas contulit

nob̄ domini principati. & Ver
bum uite immensa loquitur ase
ip̄o panis conficit̄ confessus sic
ihs̄ sumit̄ salus hinc nascitur
¶ Post immortē a fr̄e traditur
surgens uiuit ille sus penitus.
Salus. In. q. q. sup̄ ps. ant.
Intrabo ad altare dei suum am
xpm qui renoꝝat uiuentutē meā.
¶ Judica me d̄s & discer. a. Liba
uit nos d̄ns eradix frumenta
deperita melle saturauit ~~nos~~
Exultate d̄. a. Exaltari tuo dñe
xpm sumim' inquē inquē cor &
caro nra exultant. ps. Dom̄ dilla.

a. Hiebat xpc salutē hominū suo
 sanguine satis nre sedans ince-
 dum. p. Cantate. a. Migrans
 xpc filiis uite firmamētū corporis
 et sanguinis tradit sacramētū.
 p. Cantate. a. Liber omni uicio
 guster hic fidelis quem post ple-
 no gaudio uideat in celis. v. No

Ex ministris supernorū spūnum
 nobilitat et sublimat dñs hoīs
 dignitatē. Administratorū nā
 qd xpc sunt omnes immuniterū
 apter eos qui hereditatē salutis
 capiunt destinati. p. Panis

descendens celitus mentis supplet
mopiam. vitamq; reddens pe-
nitus dat grāz copiam. X.

Sigmo crucis depanis materia
virtuteq; ubi sit eucharistia di-

Ecum tam V.ii. taq;
copiosa erga nos fuerit
eius munificencia uolens ad
huc inobis ipse suam erube-
rante caritate precipua liba-
litate monstrare semetipm
nobis exhibuit transcendes
omniē plenitudinē largitas
omniemq; modū dilectus ex-
cellens tribuit se mīcibū. S.

Eelix caro decūns epulo tā
ca salus redūdat scō sang
nem p̄mīans p̄plo. Vitali p̄
culo. **N.** Exubertate grācie
tales dant delicie. vi. **Ivi.**

O quam singularis et ad
miranda libalitas ubi
donator uenit in donū et datū
est idem peritus cum datore
quam lata et prodiga libe
ralitas cum tribuit se ipm
et sic largiendi sup habudat
affectus qd amplis rerum
sparsa donarijs et in largita
tionem insup effundit largitu

ris tanto plenus ē adimpta.
quanto plenus est effusa. **R.**

Ascendem xp̄m de hac unse-
ria psequamur pscā desideria.
Vadit orare pronob impatia
mancus palat nos eucharistia

Nō p̄ quem tale nob̄ datum ē
p̄missum uado semip mansur
uobiscum. **Vadit.** **Leo.** **viii**

Dicit igitur se nob̄ sal-
uator in pabulū ut qā
pabulum immortē homo carue-
rat etiam pabulum ip̄e relena-
retur ad uitam. **Hic ē abz q̄**
plene reficit uē nutrit uēq;

impinguat uon corpus & corū
 caruem & animā nō uentrem
 & mentem. **R.** Granum flo-
 rens inferti agro uentris u-
 ginei sativ satū spiramne pe-
 ne tritum grauamne pamo-
 us signaculo fit panis. Ince-
 naculo. **V.** Flos est pulcher
 puris aspectibz panis sanus
 mundis affectibz. Ince. **ad C.**
A. Osacū conuum in quo
 xp̄e sumitur. revolutur memo-
 ria passionis eius mens im-
 pletur grā & future glē nob̄
 pignus datur allā. **Cant.**

Pro Confitebor. **P**ro Laudate d^omⁱn^{is}.
Pro Lauda ierusalem. **N**umerus
Iustis sⁱt. tre. Sa. **S**ancti. Iohann.
In illo tempore. **D**icit ihesus disci-
pulis. ^{filiis} et turbis iudeor. Eat mea
uera est cibz et sanguis meus
uera est potis. Et responde. **O**mnis Israe-
Cum eum do uerbum. **a**cibo et potu id appetem.
taut homines ut non eluidant
neq; siuant. **H**oc non prestat
nisi uite cibz et potus qui eos a
quibus sumunt immortales et incor-
ruptionibiles faciat deus sanctas
uoz scdor ubi pax erit sumitas

plenaria atque pfecta. **S**ed neque
fuit testamenti dominus rex glorie
se dat escam sacramenti dignus
ut. Apone mors necetur et pur-
getur vita summa scorie. **V**erum
nunc rerum facie gerimus per
eum ipsam mentis atque vite sci-

Omnes esumus. **V**erum ap. **I**o. x.
Undecens quoque carita-
tans liberalitas extitit et co-
queniens operatio pietatis ut
ubum dei eternum in qua rationalis
creature cibus est et refacio secundum
caro carni et corpori coniuncti
et homini uidelicet iedulium

vo. **A**land
ictum. **N**on
et da. **S**ed
Durior
rbus induci-
us et laugis-
mos. **C**re-
sum do volu-
ptu id ap-
pe non em-
be non pella-
i pellus quid-
immortales
ant deit san-
par ent cum

largiret. & **T**ere ioseph tu
nica mire polinita passione pu
nica nob̄ redunita hac uestim̄
unica nūc & polinita. **N**ūm̄
p̄. gl̄e cyrpus tuu natu uestis est
mundicæ qua sum̄ renati. Hac

O **D**ominum int̄mis & mendan
dum precor dijs & meditatione
ac celebratione sedula recensē
dum ut illi cui ip̄m fore memo
riale uere agnoscamus semper
memores existamus q̄a cuius
donū ul' munus frequentius
aspiatur. hac inuiente memo

uie stratus retinet. & **V**ue
 panis qui diuisus tamen no
 diuideris qui cum scō spū a p̄e
 unum credens. Inte unū pte mi
 m quos uno pane refacis. **X.**

Duod in nobis habitas uerbū
 caro fām ex maria nascris que
 tuū nescit tactum. **I**nte. **Xij.**

Hac itaq; sacratissima cōme
 moratione xp̄i assunt nobis sua
 uiter gaudium & lacrime q'a
 congaudemus in ea pte lacri
 mantes & lacrimam devote
 gaudentes letas habentes la
 crimas & letiam lacrimatē.

Nam et cor ingenti profusum grau-
dio dulces poculos stillat gut-
tas. & O spem mira quam
dat ihc suis largus famulis
olim celsus nunc illesius. Tu mi-
nistris angelis uiuus manet
quam uis esus hic mitaberna-
culis. N. Imitari festinamus
ad tam regis presencia m et pro-
datis nobis gratis sibi reddam
glam. Cum mi. Col. ut i vs.
Ju. L. an vere digna hostia ds
corpus et anima natura duplex
substantia triua persona unica.
Cap. Dns ihc in qua no[n]

167

Repanem celi dō dñs. **N.** Panē
anglor man. Homo. De. **V.** Li
bauit illos exadi. fru. Et deper
mel. satura eos. **ad S. a.** Bū
ditus salvator hōmip̄is salu
tare dans epulum corpus suū
ministrat ferculū. **(Col. ut s.)**

ad. v. a. Quaudo sumunt do
minū hic unus ibi mille quan
tum turba pluitum tantum
sumit ille. **ad. iij. ymnus.**

Dicitur cum discipulis u
eritis sue consciis sedēs
depane confiat se ipm r̄ hys
pr̄tiget. **I**ndivinis opibz ē

est nichil mirabilius nam come-
dens comeditur fons manens
ingreditur. **H**oc posse dare ho-
minibus in ordine sublimibus p[ro]p[ter]a su-
orum benedicere carnem Christi co-
ficere. **H**oc nemo ualeat aliis
ses homo vel Anglus quod solus
potest presbiter formam servans
integritatem. **D**ecepit ergo p[re]sp[irit]us
ipsius honore tanto preditos se
ipsos circumspicere fideliter at-
tende. **R**egale sacerdotium mi-
rificum officium hys iunctio quod
contulit karakter quantum
exultit. **P**uritate pura cordis i-

xvi

timia

tima recta foris omnia inticeat
 meliusimus abs abans nos dñs
 am. **A.** Hostiar cumulus mul-
 tar dum sacrat nō sub formis
 pluribz xp̄e multuplicat. **Cap.**
 et col. ut ill. **X.** Obium caro f. ad
VII. **A.** Eticū sumunt uario ipi-
 et iustus in primo mors in alio
 est uitalis gustus. **Cap.**

Quoq; manduca
 vns paue hunc et calicem bi-
 letis mortem dñi annuncia-
 batis donec ueniat. **X.** Notū se.

Presta q̄s om̄p et **Coll.**
 misericors ds ut inconse-

cratione eucharistie dñi m̄ ihsu
xpi p̄cipiamus ueracē p̄tione.

Pe. ad it. a. Masticat dñs nec dilam-
tem manet solidus cū species af-

Qui manducatur. **Capitulum.**

Qui manducat corp' dñi
et bibit calicem indigne iudicau-
sibi manducat et bibit non di-
iudicans corpus dñi. **Vide**

Concilio om̄s si. **Coll.**
Chis qui credentes inter
sacratione eucharistie innova-
ti concedē p̄picus ut nullo ero-
tis incursu ḡtām tue būdōmis
amitterant. **P**e. ad v̄s. a. p̄ams

no. et c. Cap. et col. ut ml. &

Libauit illos exadi. fru. v. Et

depet mel. sanguis. eos. Exadi. v.

Miserator et misericordia. ad oj. an.

Opanis eucharistie cibz sanguini

tatis pi' dator uenie culpas

lara gratis pacis et cordis do-

mis confirmatis fine fac misere-

tiens iunge batis. Despinea

E credimi corona d. Cap.

Ani filie syon. et uidete re-

gem salomonem iudicademate

quo coronauit eum mat sua.

& flos despina. viii. ad vs. an.

E Tene regi gle deuota

he dñi
erant p
neat dñs u
dus cuius
Cap.
cat cyp di
digne uidi
libit nro
dñi. v.
i. oll
deutus in
tus inn
ur nullo
tue bddos
vs. a. p.